

חניכה בין דורית - GrandMentor - עיקרי המיזם

גירסא 1.1 - אפריל 2026

נכתב ע"י גלעד קינן, נייד 055-4423001, דוא"ל: info@grandmentor.community

"חניכה בין דורית" הינו מיזם קהילתי (עמותה / NGO) לחניכה בין-דורית בין סבים/סבתות לנכדיהם. המיזם יציע אוסף כלים וזירות פעולה המאפשרים לסבים וסבתות לנהל שיחות והתנסויות לימודיות עשירות ומשמעותיות עם נכדיהם (זמן איכות). מדובר באוסף רחב של מערכי שיעור איכותיים, כל אחד בנושא ממוקד, לצד כלים דיגיטליים וזירות התנסות המסייעים לחונך (סבא/תא) לבחור, להתאים ולנהל את חווית הלמידה.

הערות:

- אין כל מניעה שכל האמור כאן לגבי סבים/תות רלבנטי גם להורים אבא/אמא ו/או כל סיטואציה אחרת של חונך וחניך.
- מומלץ מאוד לקרוא מסמך זה (וקישוריו) במחשב ולא בטלפון חכם.
- ניתן לראות עיקרי המיזם בצורה מתומצתת יותר בקישור הבא www.grandmentorinshort.site

חזון, שליחות וערכים

חזון

העשרת התנסויות ומיומנויות לבני נוער הינה השקעה תשתיתית בבניית אדם אוטונומי, גמיש ומשמעותי. זו השקעה חיונית שמעבר להכנה מיידית – היא בונה בסיס איתן לחיים הבוגרים. מחקרים פסיכולוגיים וחינוכיים מראים כי גיל ההתבגרות הוא "חלון הזדמנויות" קריטי לפיתוח תפקודים כמו תכנון, גמישות ומודעות עצמית, שמשפיעים על הצלחה ארוכת טווח.

עולם שבו כל נכד זוכה ליהנות מחוכמת סביו וסבתו דרך שיחה עמוקה, מחבקת וסקרנית – שיחה שמותירה חותם לכל החיים. מיזם של חיבור בין-דורי הוא "החוליה החסרה" בעידן שבו הידע נגיש לכולם, אבל החכמה (Wisdom) הופכת למצרך נדיר.

יצירת תשתית עולמית לחיבור משמעותי ועמוק בין דורות, באמצעות למידה משותפת בין סבים לנכדים, המבוססת על ידע, חוויות חיים, וסקרנות שבה כל נכד זוכה ליהנות מניסיון החיים ומהחוכמה של סביו דרך מפגשים אישיים ומשמעותיים.

המיזם יצור שילוב בין **העברת ידע בין-דורית** (Intergenerational Learning) לבין **למידה מותאמת אישית** (Personalized Learning), תוך שימוש באוצרות תרבות וניסיון חיים אישי ככלים לחיבור רגשי.

המיזם שואף להפוך את הדור המבוגר למשאב חינוכי אסטרטגי, המשלב בין אוצרות תרבות לבין קשר רגשי חם, כדי להותיר חותם לכל החיים. המיזם יעצים סבים וסבתות ברחבי העולם להפוך למנטורים לנכדיהם, תוך טיפוח קשרים עמוקים וקידום העברת חוכמה, ערכים וידע באמצעות חוויות למידה משותפות ואיכותיות.

מטרות מרכזיות:

1. לחזק קשר רגשי ומשמעותי בין סבים לנכדים.
2. להפוך את ניסיון החיים של הדור המבוגר למשאב חינוכי חי.
3. לפתח סקרנות אינטלקטואלית, חוסן רגשי וחשיבה ביקורתית אצל ילדים.
4. ליצור קהילה לומדת בין-דורית בישראל ובעולם.
5. חיבור בין ידע, זהות ורגש
6. יצירת "ספר החוכמה האנושי" – מאגר עולמי של ידע בין-דורי

הערך המוסף וייחודיות הרעיון

הערך המוסף המוצע, ושחסר כרגע בשוק הגלובלי, הוא **האוצרות Curatorship**

הרמה האקדמית/תרבותית: בניגוד לרוב המיזמים שפונים לילדים בשפה "ילדותית", המיזם מציע תוכן איכותי שמתייחס לנכד/ה כאל שותף/ה אינטלקטואלי/ת.

1. **חופש הבחירה של החונך:** המבנה של "מגוון נקודות אופציונליות" מאפשר לסבא/סבתא להרגיש כמו אוצרים ולא רק כ"מקריאי דפים".
2. **השילוב בין האובייקטיבי לסובייקטיבי:** היכולת להוסיף ניסיון חיים לתוך מערך שיעור מובנה היא הגשר הבין-דורי האמיתי.

הרעיון ייחודי בכך שהוא מתמקד באוסף דיגיטלי ומובנה של מערכי שיעור נקודתיים, עם גמישות לבחירה והוספת ניסיון אישי של הסב/סבתא, בהקשר של חונכות אחד-על-אחד עם נכדים. מערכי השיעור מזמינים את הסב להפוך למורה-חונך יצירתי שמוסיף את סיפור חייו.

גישור על פער הדורות באמצעות אינטראקציה מובנית ובעלת משמעות היא דרך עוצמתית לחיזוק הקשרים המשפחתיים והעברת חוכמה מדור לדור. לכן חשוב שאנו, כהורים וסבים/ות נשלים ככל יכולתנו את התשתית הנדרשת על בסיס ניסיון חיינו. למעשה לדחוס ניסיון חיים של עשרות שנים בכמה עשרות מפגשים לאורך מספר שנים. בכך נעצים סבים וסבתות ברחבי העולם להפוך למנטורים לנכדיהם, תוך טיפוח קשרים עמוקים וקידום העברת חוכמה, ערכים וידע באמצעות חוויות למידה משותפות ואיכותיות.

מעריך השיעור מלמד גם את הסב/תא ומכין אותו מאפס. יש כאן שני לומדים במקביל — הסב/תא לומד את החומר, והנכד חווה אותו דרך הסב/תא. מתבגר מרגיש כשמישהו "מלמד אותו". אבל סבא שאומר "גיליתי משהו מדהים, בוא תראה" — זה שונה לגמרי. האוטנטיות של למידה משותפת היא כלי פדגוגי בפני עצמה.

מעריך השיעור צריך לשרת בו-זמנית שתי מטרות שונות:

1. הראשונה — **הכנה פרטית של הסב/תא**: רקע, הקשר, עובדות, נקודות מעניינות, שאלות אפשריות שהנכד עלול לשאול. זה חומר שהסב/תא קורא לבד, לפני.
2. השנייה — **ניהול השיחה עם הנכד**: לא סקריפט, אלא "תפריט" של כיוונים אפשריים — כל אחד עם כמה משפטים שפותחים את הנושא, ואחריהם שתיקה מכוונת.

תוכן איכותי - דוגמה להמחשה

בקישור שלהלן דוגמה לבנית מערך שיעור/חונכות ברוח החזון (מסמך זה)

https://docs.google.com/document/d/1kLl4KBCgvHlz0tV_XgN2KcNnor2pXTvqM8QgkHZdkGrU/edit?usp=sharing

בדוגמה המחשה לשיטה אפשרית אחת ליצירת מערך השיעור/חניכה באמצעות AI-Based ChatBots.

עקרון הפעולה המרכזי

התוכן העיקרי אשר יעבירו הסבא או הסבתא לנכד/ה הוא חוכמת חיים מניסיונם ומסט הערכים שלפיהם הם חיו את חייהם. תכנים מסוג זה (חוכמת חיים מניסיונם וסט הערכים שלפיהם הם חיו את חייהם) מפורטים ב-"נספח א' - ליבת התכנים - ערכים ועקרונות התנהלות כלליים לחיים טובים" בחלק השני של מסמך זה.

תכנים אלו הם, במידה רבה מופשטים ולא מוחשיים לילדים או נערים בגילאי עשר עד 18 שהם יעד החניכה העיקרי של המיזם (ושהם הנכדים והנכדות בהם אנו עוסקים).

לכן עקרון הפעולה העיקרי של המיזם יהיה העברת המסרים של הערכים המצוינים בנספח א' תוך כדי חניכה של מיומנויות קונקרטיות ומוחשיות אשר הם בעולם העניין של הנערים והנערות (כאמור נכדים ונכדות). ניתן לומר, לא בלשון שלילית, כי מיומנויות קונקרטיות ומוחשיות הם סוג של "סוס טרויאני" המכיל את הערכים וניסיון החיים של הסבים והסבתות.

לדוגמה תהיה יצירת סרטון באמצעות טכנולוגיית AI מיומנות קונקרטית ומוחשית שהיא מיומנות בעולם העניין של הנערים והנערות ותוך כדי הקניית מיומנות זו ע"י הסבא/סבתא יעבירו האחרונים מניסיון וחוכמת חייהם וערכי החיים שלהם.

האתר העיקרי הוא, כמובן איך עושים זאת בעדינות ובחוכמה בלי לעורר התנגדות אצל הנכדים והנכדות. טיפים ועצות בנושא חשוב זה יובאו ע"י צוות המיזם וכן ע"י הסבים והסבתות בפלטפורמות שונות של המיזם שם יחלקו את ניסיונם וחוכמתם עם כל הסבים והסבתות המשתתפים במיזם (וכולם, בכל העולם, מוזמנים להשתתף).

מעריך השיעור מלמד גם את הסב/ה ומכין אותו מאפס

יש כאן שני לומדים במקביל — הסב/ה לומד את החומר, והנכד חווה אותו דרך הסב/ה. מעריך השיעור צריך לשרת בו-זמנית שתי מטרות שונות:

- הראשונה — **הכנה פרטית של הסב/ה**: רקע, הקשר, עובדות, נקודות מעניינות, שאלות אפשריות שהנכד עלול לשאול. זה חומר שהסב/ה קורא לבד, לפני.
- השנייה — **ניהול השיחה עם הנכד**: לא סקריפט, אלא "תפריט" של כיוונים אפשריים — כל אחד עם כמה משפטים שפותחים את הנושא, ואחריהם שתיקה מכוונת.

מתבגר מרגיש כשמישהו "מלמד אותו". אבל סבא שאומר "גיליתי משהו מדהים, בוא תראה" — זה שונה לגמרי. האוטנטיות של למידה משותפת היא כלי פדגוגי בפני עצמה.

שליחות ומשימה

לספק לסבים וסבתות את הכלים, הביטחון והתוכן הנדרשים כדי לנהל שיחות והתנסויות לימודיות מועשרות עם נכדיהם – שיחות שמחזקות קשרים בין-דוריים ומקנות ערכים, ידע ואהבת ידע. זאת באמצעות הנגשת פלטפורמה דיגיטלית המציידת סבים וסבתות בכלים, בביטחון ובתוכן איכותי כדי לנהל שיחות והתנסויות לימודיות עם נכדיהם. המטרה היא להפוך את הסב למנטור אינטלקטואלי ואוטונומי המתווך ידע, ערכים וסקרנות לנכד.

הפלטפורמה תאפשר ותתמוך חיבור והעצמה בין סבים שיש להם עולם תוכן עשיר ולהפכם למנטורים משמעותיים לנכדיהם, (בגיל חטיבה/תיכון), באמצעות ספריית מערכי שיעור גמישים הניתנים לבחירה, התאמה ומעשירה – חידוש משמעותי ביחס למה שקיים כיום וזאת באמצעות:

- כלים פשוטים ונגישים
- תוכן איכותי ומעורר חשיבה (מוזיקה קלאסית, ספרות, אמנות, פילוסופיה)
- הסב/תא כמנהלי שיעור אוטונומי עם אפשרויות לבחור מהן ולהתאים לנכד הספציפי
- שילוב של חוויה אישית של הסב/תא כחלק אינטגרלי מהפדגוגיה
- פלטפורמה תומכת לניהול שיחות והתנסויות

מערך שיעור טוב למתבגר לא יכול להרגיש כמו "שיעור". הוא צריך להרגיש כמו שיחה שמתפתחת באופן טבעי. אז השאלה הפדגוגית המרכזית היא: איך בונים מערך שיעור שנותן לסב/תא כלים וביטחון – אבל נראה לנכד כמו סקרנות אותנטית ולא תוכנית מוכנה מראש?

ערכי ליבה

- **חיבור אנושי:** הטכנולוגיה היא רק הכלי משרתת את הקשר, לא מחליפה אותו; הלב הוא המפגש הבין-אישי
- **נגישות ופשטות:** ידידותי, נגיש לכולם – ללא קשר לרמה טכנולוגית. מותאם טכנולוגית לגיל השלישי.
- **עומק, משמעות וסקרנות:** תוכן עשיר שמעורר שאלות ושיח אמיתי
- **גמישות:** כל חונך וחניך הם עולם בפני עצמו ולכן חופש בחירה לחונך להתאים את התוכן לאופי הייחודי של הנכד. אין "שיעור אחד נכון" – כל מפגש מותאם לאדם.
- **קהילה:** ידע משותף ומתעצם. ידע בין-דורי הוא נכס משותף שמתעצם כשהוא נצבר ומשותף.
- **חיבור אנושי במרכז:** הטכנולוגיה דמית ותרבותית גבוהה המתייחס לנכד כשותף אינטלקטואלי.
- **למידה משותפת אמיתית** ("בוא נגלה יחד") ולא הוראה פורמלית. האותנטיות של הגילוי המשותף היא הכלי הפדגוגי.
- **אוצרות (Curatorship):** בחירת תוכן ברמה אקדמית ותרבותית גבוהה המתייחס לנכד כשותף אינטלקטואלי.

תמצית: אנושיות, עומק, פשטות וגמישות.

הבעיות (הצורך)

המסגרות הפורמליות ולא-פורמליות הקיימות מספקות חלק מהתשתית החיונית. לדעתי הן לא מספקות חלקים משמעותיים ממה שנדרש לחיים המודרניים. אחד החסרונות המובנים של המסגרות הקיימות והמסורתיות הוא חוסר בחניכה אישית אחד-על-אחד בין המבוגר והמנוסה לנער/ה.

- **"החוליה החסרה":** בעידן שבו מידע נגיש לכל, חוכמת חיים (Wisdom) הופכת למצרך נדיר שנעלם עם הדור המבוגר.
- **שטחיות הקשר:** שיחות בין סבים לנכדים נוטות להישאר ברובד הטכני/יומיומי מחוסר מסגרת ומחשש מחוסר עניין ("מה כבר יעניין את הנכד?").
- **פער דורי וטכנולוגי:** קושי של סבים להתחבר לעולם הדיגיטלי המהיר שבו חיים בני הנוער.

- **חוסר ביטחון פדגוגי:** סבים רבים רוצים להעניק אך מרגישים שאין להם את הכלים המובנים לנהל "שיעור" או שיחה בעלת ערך מוסף.

רבים מהסבים והסבתות רוצים להעביר לנכדיהם ידע, חוויות ורגשות – אך חסרים להם כלים מובנים לעשות זאת. השיחות נוטות להישאר שטחיות, ולעיתים נוצר פער דורי שמקשה על תקשורת משמעותית.

אובדן חוכמה בין-דורית - ידע וניסיון חיים של דור שלם נעלמים ואינם מועברים. קשרים שטחיים בין סבים לנכדים - השיח קיים – אך חסר עומק, כיוון ומשמעות.

- לא יודעים "מאיפה להתחיל"
- חוסר ביטחון ("אני לא מורה")
- פחד מחוסר עניין מצד הנכד

פער דורי וטכנולוגי - קושי לגשר בין עולמות – תוכן, שפה, קצב. מגבלות מערכת החינוך - אין כמעט חניכה אישית 1:1 ואין מקום להעברת חוכמת חיים.

תמצית: **יש רצון לקשר – אבל אין מבנה שמאפשר אותו באמת.**

ההזדמנות ופוטנציאל השפעה

מחקרים מראים שקשר חזק עם סבים וסבתות מחזק את הבריאות הנפשית של ילדים ומתבגרים. עם הכלים הנכונים, כל סב וסבתא יכולים להיות מנטורים חיים – משדרי חוכמה וחיבה.

המיזם עשוי:

- להפחית בדידות בגיל השלישי
- לחזק קשרים משפחתיים - חיזוק תחושת המשמעות והרלוונטיות של הסבים בחיי המשפחה.
- לשפר סקרנות וחשיבה אצל ילדים
- חיזוק חוסן רגשי אצל ילדים - מחקרים מראים שקשר חזק עם סבים וסבתות מחזק את הבריאות הנפשית של ילדים ומתבגרים. עם הכלים הנכונים, כל סב וסבתא יכולים להיות מנטורים חיים – משדרי חוכמה וחיבה.
- הפיכת סבים למנטורים - עם הכלים הנכונים – כל סב/סבתא יכולים להפוך לדמות מחנכת ומשמעותית.
- פותר בעיה עמוקה: ידע של הדור המבוגר **נעלם** - המערכת המוצעת: משמרת אותו, מארגנת אותו, הופכת אותו לחינוך.
- כניסת ה-AI לחיינו פותחת אינסוף הזדמנויות חדשות, במיוחד בהקשר של יצירת תכנים (מערכי שיעור) מותאמים לצרכי סבים/סבתות בהקשר של המיזם שהוצע כאן
- **נכס לאומי ועולמי:** הקמת "ויקיפדיה של חוכמת סבים" – מאגר ידע וניסיון חיים ייחודי שאין לו אח ורע כיום.
- **לסייע לבניית אדם אוטונומי:** ניצול "חלון ההזדמנויות" בגיל ההתבגרות לפיתוח חשיבה ביקורתית וחוסן רגשי דרך דמות סמכותית אוהבת שאינה מורה.
- **שוק בתולי:** זיהוי תפר ריק בין עולם התוכן של הגיל השלישי לבין צרכי ההעשרה של בני נוער (חטיבה/תיכון).

היתרון של המיזם יהיה **מאגר עצום של שיחות בין-דוריות מובנות**. זה נכס שאין כיום בעולם: מאגר שיחות, סיפורים ותובנות = "ויקיפדיה של חוכמת חיים (חכמת סבים)" (Grandparent Wisdom Network)

במקום שהפלטפורמה תהיה רק ספריית שיעורים, היא הופכת **למאגר הידע הבין-דורי הגדול בעולם**. המאגר מורכב מ-3 סוגי ידע:

1. ידע תרבותי ואינטלקטואלי - אוצרות תוכן ברמה גבוהה (לא ילדותי)
2. שילוב ידע + ניסיון חיים
3. תובנות על החיים
4. מבנה שמאפשר שיחה, לא "שיעור"

כל אלה נארזים כך שיהיו **שיחות קצרות בין סב לנכד**.

תמצית: **הזדמנות לבנות תשתית עולמית חדשה להעברת חוכמה – לא רק מידע.**

- יתרון ייחודי (Differentiation)
- אוצרות תוכן ברמה גבוהה (לא ילדותי)
 - שילוב ידע + ניסיון חיים
 - מבנה שמאפשר שיחה, לא "שיעור"

הערך המוסף המוצע במיזם ושחסר כרגע בשוק הגלובלי, הוא **האוצרות (Curatorship)**:

- **הרמה האקדמית/תרבותית:** בניגוד לרוב המיזמים שפונים לילדים בשפה "ילדותית", המיזם מציע תוכן איכותי המתיחס לנכד כאל שותף אינטלקטואלי.
- **חופש הבחירה של החונך:** המבנה של "מגוון נקודות אופציונליות" מאפשר לסבא/סבתא להרגיש כמו אוצרים ולא רק כ"מקריאי דפים".
- **השילוב בין האובייקטיבי לסובייקטיבי:** היכולת להוסיף ניסיון חיים לתוך מערך שיעור מובנה על יצירה קלאסית היא הגשר הבין-דורי האמיתי.

סיכום וקריאה לפעולה

"חוכמה בין דורות" הוא יותר מפלטפורמה דיגיטלית – זהו מיזם חברתי שמבקש לחדש את החוזה הבין-דורי. בעידן שבו המרחק הפיזי והדיגיטלי הולך וגדל בין סבים לנכדים, אנו מציעים גשר: מובנה, נגיש, עשיר ואנושי.

הפוטנציאל הוא עצום – מיליוני משפחות בישראל ובעולם שמחפשות בדיוק את זה. המפתח להצלחה הוא פשטות, איכות תוכן, ושמירה מתמדת על הערכים המרכזיים: הקשר האנושי ואיכות התוכן.

נקודות מפתח

1. שוק יעד ראשוני: ישראל – כ-1.3 מיליון סבים וסבתות
2. פוטנציאל גלובלי: עשרות מיליוני משפחות דוברות עברית, אנגלית וספרדית
3. מודל: עמותה ללא מטרת רווח, עם מקורות הכנסה ייעודיים לכיסוי עלויות
4. טכנולוגיות: אפליקציה נגישה למשתמשים מבוגרים + כלי AI להמלצות מותאמות + אתר אינטרנט (Multi-Language) + רשתות חברתיות + זירות התנסות
5. מערכי שיעור בתכנים עשירים ועמוקים (מוזיקה קלאסית, ספרות, אמנות, פילוסופיה)
6. הסב/תא כמנהל שיעור אוטונומי עם "תפריט" של אפשרויות לבחור מהן ולהתאים לנכד הספציפי
7. שילוב של חוויה אישית של הסב/ה כחלק אינטגרלי מהפדגוגיה

“בעולם שבו הכול זמין — החוכמה נעלמת.
המיזם מחזיר אותה למקום שבו היא נוצרת: בין אנשים.”